

รายวิชาศิลปะ

รหัสวิชา ศ๑๒๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง คนตรีในท้องถิ่น

ครูผู้สอน ครูจันทิมา อนุกุล
ครูจิราภรณ์ พยัพพฤกษ์

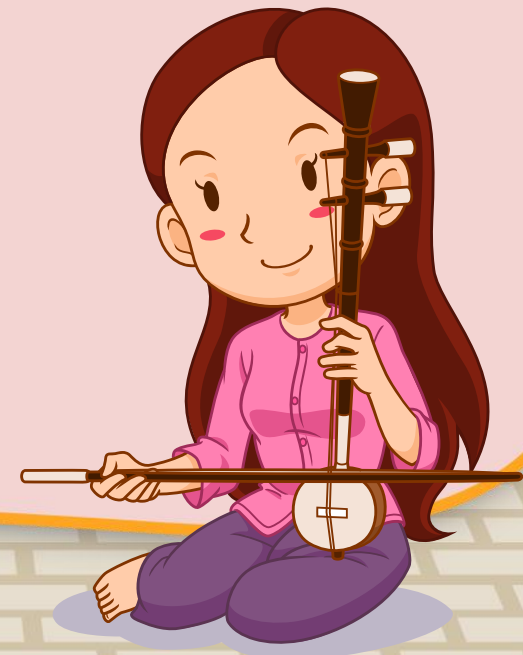
เรื่อง ดนตรีในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายเกี่ยวกับดนตรีและเพลงพื้นเมืองของไทย
๒. จำแนกเครื่องดนตรีและเพลงพื้นเมืองของแต่ละภูมิภาค
๓. เห็นคุณค่าและชื่นชมเพลงพื้นเมืองและดนตรีพื้นเมือง

นักเรียนได้พบเห็น
เครื่องดนตรีพื้นบ้านหรือ
เพลงพื้นบ้าน อะไรบ้าง?

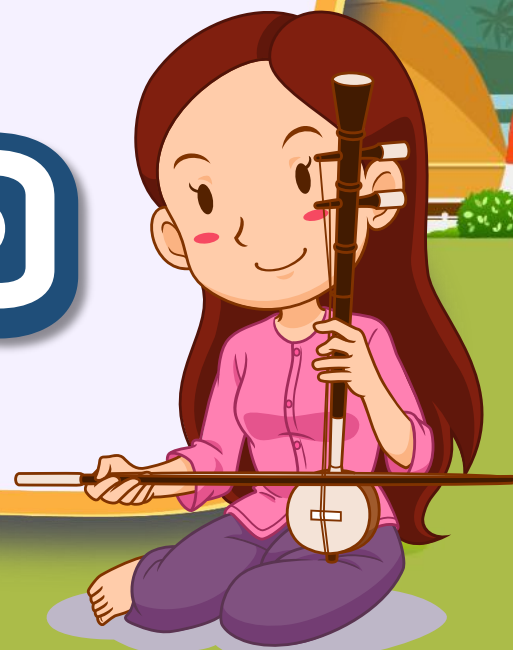

เครื่องดนตรี และเพลงพื้นบ้าน

เครื่องดนตรี

ภาคเหนือ

สะล้อ

สะล้อ เป็นเครื่องดนตรีเครื่องสี่
พื้นเมืองล้านนา ซึ่งสะล้อมีทั้ง ๒ สาย
และ ๓ สาย และเป็นตัวหลักมักนิยม
ใช้ขึ้นนำเพลงในวงกับเครื่องดนตรี
ชนิดอื่น ๆ เช่น สะล้อ ซอ ซึง

พิณเพียะ

เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนาชนิดหนึ่ง
ลักษณะของพิณเพียะ สายของพิณเพียะมีทั้ง ๒ สาย
และ ๔ สาย กะโหลกของพิณเพียะทำด้วยเปลือก
น้ำเต้าตัดครึ่งหรือกะลามะพร้าว เวลาดีดใช้กะโหลก
ประกบติดกับหน้าอก ขยับเปิดปิดให้เกิดเสียง
ตามต้องการ

กระจับปี่

กระจับปี่ เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีด
หรือพิณ 4 สายชนิดหนึ่ง ตัวกะโหลกเป็น
รูปกลมรีแบนทั้งหน้าหลัง ด้านหน้ากะโหลก
มีแผ่นไม้บางๆ ทำเป็นหย่องค้ำสายให้ตุงขึ้น
เวลาบรรเลงใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ จับไม้ดีด
เขี่ยสายให้เกิดเสียง

สื่อวิดีทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวิดีทัศน์

เพลง ลาวลำปางใหญ่

โดย : วิเศษดนตรี

เผยแพร่วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๔

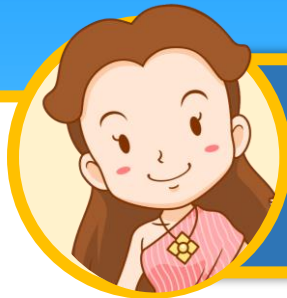
ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=Bq9ktbR1Ddl>

เครื่องดนตรี

ภาคกลาง

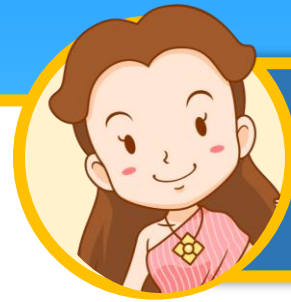

ระนาดเอก

ระนาดเอก เป็นเครื่องตีชนิดหนึ่ง
ที่วิวัฒนาการมาจากกรับ โดยการเอากลับ
หลาย ๆ อัน วางเรียงลาดลงไป แล้วแก้ไข
ประดิษฐ์ให้มีขนาดลดหลั่นกัน นำตะกั่ว
ผสมกับขี้ผึ้งมาถ่วงเสียง โดยนำมาติด
หัวท้ายของไม้สั้น ให้เกิดเสียง

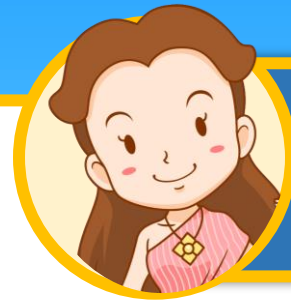

กลองยาว

กลองยาว เป็นเครื่องดนตรี สำหรับตีด้วยมือ
ตัวกลองทำด้วยไม้ มีลักษณะกลมกลวง
ซึงด้วยหนังหลากหลายชนิด ทำด้วยหนัง
หน้าเดียว มีรูปทรงยาว ใช้สะพายในเวลาตี

ฆ้องวง

เป็นเครื่องดนตรีที่วิวัฒนาการมาจากฆ้องรางของอินโดนีเซีย
สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่
ประกอบด้วยลูกฆ้องและวงฆ้อง ลูกฆ้องมี ๑๖ ลูก ทำจากทองเหลือง

เดี่ยวระนาดเอก เพลงม้าย่อง ๓ วัน ทางครูบุญธรรม คงทรัพย์
ครูบุญธรรม คงทรัพย์ เป็นนักร้องเอกศิษย์ครูเจียร และครูลาดี มาลัยมาลัย สำนักคนตรี
ราชวาทว พาทย์โกศล สำนักคนตรีไทยทมิฬเสียงฉิ่งฉาบ ครูบุญธรรมเป็นผู้ประพันธ์ทางเดี่ยว
ระนาดเอกเพลงม้าย่อง ๓ วัน เป็นทางเดี่ยวระนาดเอกที่บรรเลงต้องใจผู้ฟังกำลังในการบรรเลง
การผูกทางเพลงเป็นกลอนทางระนาดเอกแบบโบราณมีลักษณะเฉพาะตัวไม่มีสำนักคนตรีใดเหมือน
ตามแบบฉบับทางฉิ่งฉาบ ถัดจากนี้ อยู่สว ฐิรียงกศิลป์ นาวาส ฐิรียงกศิลป์ไทย สำนักการ
สังคต กรมศิลปากร ใจคือเพลงเดี่ยวระนาดเอกเพลงม้าย่อง ๓ วัน จากครูรลอ แสงม่วง ศิษย์ครู
บุญธรรม และเป็นผู้ถ่ายทอดทางบรรเลงเดี่ยวม้าย่อง ๓ วัน แก่ครูวอ พรหมจิตต์ ฐิรียงกศิลป์
ปฏิตถิกรรณหนึ่ง

สื่อวิดีทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวิดีทัศน์

เดี่ยวระนาดเอก เพลง ม้าย่อง ๓ ชั้น

โดย : กลุ่มดุริยางค์ไทย สำนักการสังคีต

เผยแพร่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=Erl0AweGJno&t=29s>

เครื่องดนตรี

ภาคอีสาน

แคน

เครื่องดนตรีชนิดนี้จะใช้ไม้ซางขนาดต่าง ๆ
ประกอบกัันเข้าเป็นตัวแคน แคนเป็นเครื่องเป่า
มีลิ้นโลหะ เสียงเกิดจากลมผ่านลิ้นโลหะไปตาม
ลำไม้ที่เป็นลูกแคน การเป่าแคนต้องใช้ทั้ง
เป่าลมเข้าและดูดลมออกด้วย

โปงลาง

โปงลางมีวิวัฒนาการมาจากระฆัง
แขวนคอสัตว์เพื่อให้เกิดเสียงโปงลาง
ที่ใช้บรรเลงอยู่ในภาคอีสานมี ๒ ชนิด
คือ โปงลางไม้และโปงลางเหล็ก

พิน

พิน เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีด
พินอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น
เช่น "ซุง" หรือ "เต่ง" และมีลักษณะคล้าย "ซึง"
ของภาคเหนือโดยทั่วไปมี ๓ สาย ในบางท้องถิ่น
อาจมี ๒ หรือ ๔ สาย บรรเลงโดยการดีดด้วย
วัสดุที่เป็นแผ่นบาง

สื่อวิดีทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวิดีทัศน์

การบรรเลงแคน ประกอบการแสดงฟ้อนแคน

โดย : วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา

ณ โรงละครแห่งชาติภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา

เผยแพร่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๙

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=06mcYbhDFDk>

เครื่องดนตรี

ภาคใต้

โทนชาตรี

โทน เป็นชื่อของเครื่องหนังที่ชิงหนังหน้าเดียว
มีสายโยงเร่งเสียงจากขอบหนังถึงคอ มีหางยื่นออกไป
ตีด้วยมือข้างหนึ่ง ส่วนอีกมือหนึ่งคอยปิดเปิด
ปลายหางที่เป็นปากลำโพง

ซ้องคู่

ซ้องคู่ เป็นซ้องที่มี ๒ ใบมีขนาดเล็ก
เสียงต่ำใบหนึ่ง เสียงสูงใบหนึ่ง
ใช้ตีกำกับจังหวะลูกใหญ่ให้เสียงต่ำ
ลูกเล็กให้เสียงสูง ใช้บรรเลงในการ
เชิดหนังตะลุงและละครโนราชาตรี

แต๊ะ

แต๊ะ หรือ แกะ คือ กรัง มีทั้งกรังอันเดียว
ที่ใช้ตีกระทบกับรางโหม่ง หรือกรังคู่
และมีที่ร้อยเป็นพวงอย่างกรังพวง
หรือใช้เรียวไม้หรือลวด เหล็กหลายอัน
มัดเข้าด้วยกันโดยตีให้กระทบกัน

สื่อเสียงนี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณบทเพลง

เพลง โนราห์ทำบท

โดย : TheOngkhaphayop

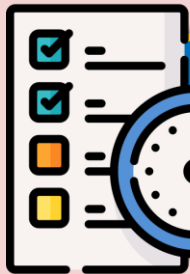
เผยแพร่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=aTxargtb9Bk>

กิจกรรม ดนตรีในท้องถิ่น

กิจกรรมของปลายทางในวันนี้

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

ให้นักเรียนจับคู่เครื่องดนตรี
ให้ตรงกับภาคให้ถูกต้อง

คำชี้แจงกิจกรรมครู

ให้คุณครูดูแลนักเรียนในการทำ
กิจกรรมและตรวจสอบความ
ถูกต้อง

กิจกรรม คนตรีในห้องถื่น

.....๑. ระนาดเอก

.....๒. กระจับปี่

.....๓. ฆ้องคู่

.....๔. แคน

.....๕. กลองยาว

ก. ภาคเหนือ

ข. ภาคกลาง

ค. ภาคอีสาน

ง. ภาคใต้

เฉลย
กิจกรรม
ดนตรีในท้องถิ่น

กิจกรรม คนตรีในห้องถิ่น

...**ข**...๑. ระนาดเอก

...**ภ**...๒. กระຈັบປີ

...**ง**...๓. ฆ้องคู่

...**ค**...๔. แคน

...**ข**...๕. กลองยาว

ก. ภาคเหนือ

ข. ภาคกลาง

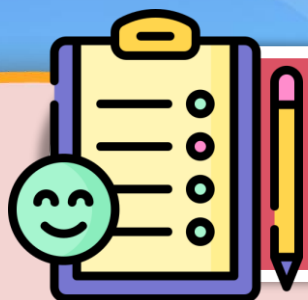
ค. ภาคอีสาน

ง. ภาคใต้

สรุป

บทเรียน

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง นาฏยศัพท์

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

